

PANDÍON

2001:1 Årg. 17
tidskrift för fågelintresserade

Pandion

Årgång 17

Pandion utges av Frövi fågelklubb. Utkommer 3 ggr. årligen (april, augusti och december). Verksamhetsområde är Lindesbergs kommun.

Medlemsblad för Frövi fågelklubb

Ordf. Tommy Oscarsson,
Odonvägen 4, 711 33 LINDESBERG
Tel. 0581-12348
tommy.oscarsson@inbox303.swipnet.se

Vice ordf. Lennart Sandberg,
Tallbacksgatan 3, 718 33 FRÖVI
Tel. 0581-31573
lennart.sandberg@post.utfors.se

Sekr. Ulla Wallin,
Skolgatan 20, 718 31 FRÖVI
Tel. 0581-33179
wallin.u@telia.com

Kassör. Bo Dahlström, Karlslund,
Ullersäter, 718 92 FRÖVI
Tel. 0581-32213

Övriga: Ulf Edvardsson, Mattias Rudenvall och Andreas Sandberg.

Försäljningsansvarig:
Mattias Rudenvall, Norevägen 17 A
711 32 Lindesberg
mattias.rudenvall@swipnet.se

Frövi fågelklubb hemsida:
<http://home3.swipnet.se/~w-33148>

Omslagsbild:
Hawk
Free Clip Art.

Medlemskap i FFK erhålls genom att betala 75:- på pg. 484 16 67-1. Ungdomar 4-16 år 25:-. Familjemedlem 10:-.

Klubbmästare: Ambulerande enl. lista

Klubblokal: IOGT/NTO-lokalen i Blixterboda.

Fågelrapporter skickas till:
Mats Andersson, Hagabergsliden 4,
711 31 Lindesberg
Tel. 0581-16274
058116274@telia.com eller
Jan-Erik Malmstigen, Skomakargatan 6,
718 33 FRÖVI
Tel. 0581-30252
malmstigen@swipnet.se

Redaktion och distribution för Pandion: Lennart Sandberg, adress se ovan och

Adressändringar anmäler du till:

Bo Dahlström, adress se ovan.

Vårkänslor

Äntligen är april här och det suger riktigt i skådartarmen. Det är nu alla fåglar börjar komma och man har sina planer för våren utstakade. Alla de utflykter som man har gjort upp under vintern för att sätta i verket på våren brukar inte hinnas med. Bara en del av de nya tänkbara lokalerna för olika arter, eller den där naturen vid just den där speciella lokalen som kanske kan ha en slaguggla eller lappuggla ropande hinns med. Dagens människor med allt vad jobb, familj och andra åtaganden på sina program, får det allt svårare att hinna med det man verkligen vill göra. Med den lilla men dyrbara fritiden som de flesta har måste man prioritera. Alla känner nog igen sig i dessa ord. För egen del så är en vårmorgon med sjungande fåglar något av det bästa för själen. Med den regniga hösten och den kalla senvintern så är våren varmt välkommen.

Även om vår moderna och stressiga tillvaro får en del att nästan gå på knäna, så kanske det vore bra för många att stanna upp och fråga sig vad det är som är viktigt här i livet. Den fina natur som vi har i Sverige är något som fler borde upptäcka och värdesätta. Det är inte många länder som medborgarna har det privilegiet att kunna röra sig fritt i naturen, på det sätt som vi kan. Den allemansrätt som vi har är något som vi alla måste vara rädda om.

Såg på Mitt i naturen härom veckan då de visade bilder från Malta och den omfattande jakten på rovfåglar som förekommer där under flytten. Som skådare blir man rent ut sagt f-bannad på en sådan total respektlöshet mot rovfåglar. Dessa fåglar som utstrålar sån styrka och mäktighet borde hysas all respekt. Många naturvårdsorganisationer försö-

ker stoppa denna slakt på fågel, men tradition och kultur är inte alltid så lätt att jobba emot. Tänker man på alla de som jobbar ideellt med inventeringar, ringmärkning av rovfåglar och de som forskar för att försöka få svar på varför vissa arter minskar och vad det kan bero på så blir man ännu mer f-bannad. De som offrar fritid och jobbar hårt och verkligen brinner för att hjälpa vissa fågelarter skall ha en stor eloge. För att försöka rädda en art här, när den på ett annat ställe på vår jord skjuts ner bara för att sedan kastas i en buske, kan ju inte vara lätt. Det får säkert en och annan fågelentusiast att fundera över vad man håller på med. Ett förslag till dem som jagar på detta sätt är att börja med lerduveskytte i stället.

Ett nytt inslag i klubbens program under våren är den andräkning som kommer att ske i maj (se prog.). Vi i styrelsen hoppas på att det är många som vill ställa upp och vara med på denna aktivitet som vi har tänkt skall vara årligt återkommande. I skrivande stund så har de första vår-fåglarna börjat komma. De verkar komma lite senare i år, men tänker man på de vårar som har varit tidigare med plusgrader nästan hela vintern kanske det är mer normala ankomsttider i år. Har sett att många fåglar börjat sjunga mer nu och en del hannar kurtiserar för honorna, så det bådär ju gott för en fågelrik vår. Så packa ryggsäcken med fika och släng tuben över axeln och koppla bort allt för en stund. Traska ut i vår natur för den har mycket att erbjuda och spana efter den där speciella fågeln som du alltid drömt om att se. Försök i varje fall att sätta en av de uppgjorda planerna i verket.

Vi ses väl i fält? Ordföranden

Endagsinventeringen 2001.

Sven-Olof Eriksson

För sjunde året i rad körde vi "endagsinventeringen" och som nästan alla föregående inventeringar var vädergudarna inte på vår sida, det vill säga regn, blåst och en dag som nästan aldrig blev dag utan förblev nästan natt under hela dagen. Rekord när det gäller fåglar (57 arter) och även när det gäller deltagande, hela 23 personer, inte dåligt med tanke på vädret. Inventeringen ägde i år rum den 6 januari.

Åtta nya arter.

Häger
Prutgås
Gråtrut
Tamduva (tages med för första gången).
Rödhake
Dubbeltrast
Svarthätta
Råka

Kommenterande artlista:

Häger: 1 ex Vassbron, 1 ex Oppboga krog, 1 ex Storbron.

Sångsvan: 400 ex Sjömosjön.

Kanadagås: 140 ex Sjömosjön.

Prutgås: 1 ex 2K Sjömosjön.

Vigg: 3 ex Sjömosjön.

Havsörn: 1 ex 2K Sjömosjön.

Ormvråk: 1 ex Gillberga gårdet, 1 ex Rynninge, 2 ex Nederby (kullen).

Fjällvråk: 1 ex Nederby (kullen).

Tjäder: 1 ex Fänsäter.

Gråtrut: 5 ex Tippen, S Måle.

Sparvuggla: 1 ex Hagaberg/Frövi.

Mindre hackspett: 1 ex Tippen, S Måle.

Strömstare: 1 ex Gusselby, 1 ex Fänninge forsar, 1 ex Resta, Ramsberg, 1 ex Oppboga krog.

Gärdsmyg: 1 ex Hagaberg/Frövi, 1 ex Hinsebergsbron/Frövi.

Järnsparv: 1 ex Hagabergsliden 4, Lindesberg.

Rödhake: 1 ex Hagaberg/Frövi.

Dubbeltrast: 1 ex Tippen, S Måle, (tredje vinterfyndet i kommunen).

Svarthätta: En hane, Näsbygatan 19, Frövi.

Varfågel: 1 ex Nederbylöt, 1 ex Sjömovägen, Käglan.

Råka: 1 ad + 1 juv Tippen, S Måle.

Bofink: 2 ex Ullersäter, 1 hona Näsbygatan 19, Frövi, 1 ex Hagabergsliden, Lindesberg.

Bergfink: 1 ex Lindesberg, 1 hane Näsbygatan 19, Frövi.

Stenknäck: 1 ex Statoil, Lindesberg, 1 ex Lindesberg, 1 ex Näsbygatan, 1 ex Skomakargatan, 1 ex Alanäsgatan, 2 ex OK/Q8-macken, Frövi.

Avslutning och sammanräkning enligt tradition på pizzerian.

Endagsinventeringen 2001.

ART	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	LAG 1	LAG 2	LAG 3	LAG 4	LAG 5	LAG 6	LAG 7	LAG 8	LAG 9	LAG 10
1 Häger							X	X		X	X	X	X		X		
2 Knölsvan					X												
3 Sångsvan	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X		
4 Grågås						X											
5 Kanadagås				X	X		X	X		X	X	X	X		X		X
6 Prutgås							X	X		X	X	X	X		X		
7 Gräsand	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
8 Vigg	X						X					X					
9 Knipa	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
10 Storskrake	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
11 Havsörn						X	X	X		X	X	X	X				
12 Blå kärnhök	X				X												
13 Duvhök						X	X				X						
14 Sparvhök	X	X	X	X	X	X	X	X		X		X			X		
15 Ormvråk					X	X	X	X				X	X		X		
16 Fjällvråk					X		X	X			X	X	X				
17 Kungsörn	X			X	X	X											
18 Tornfalk						X											
19 Orre			X														
20 Tjäder	X	X	X				X				X	X					
21 Fasan		X		X	X	X	X	X				X					
22 Gråtrut							X										X
23 Tamduva							X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
24 Sparvuggla							X					X	X		X	X	
25 Hökuggla			X														
26 Gröngöling		X	X	X	X	X	X					X			X		
27 Spillkråka	X	X	X		X	X	X								X		
28 Större hackspett	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X
29 Mindre hackspett			X				X										X
30 Sidensvans		X		X	X		X	X		X	X	X	X		X	X	X
31 Strömstare	X	X	X	X	X	X	X	X			X	X			X		
32 Gärdsmyg		X		X	X	X	X	X			X	X	X			X	
33 Järnsparv				X			X										X
34 Rödhake							X					X	X				
35 Koltrast	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
36 Björkrast	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X		X		X
37 Rödvingetrast		X															
38 Dubbeltrast							X		X								
39 Svarthätta							X	X									
40 Kungsfågel	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X		X
41 Stjærtmes		X	X	X	X		X		X		X	X			X		
42 Entita	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
43 Tallita	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
44 Tofsmes	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
45 Svartmes	X	X	X	X	X	X	X		X		X	X	X		X	X	X
46 Blåmes	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Art	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	lag 1	lag 2	lag 3	lag 4	lag 5	lag 6	lag 7	lag 8	lag 9	lag 10
47 Talgoxe	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
48 Nötväcka	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
49 Trädkrypare	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X			X
50 Varfågel	X	X	X	X	X	X	X					X	X				
51 Nötskråka	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			X
52 Skata	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
53 Nötkråka	X																
54 Kaja	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
55 Råka							X					X					X
56 Kråka	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
57 Korp	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X		X
58 Stare					X												
59 Gråsparv	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X		X
60 Pilfink	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
61 Bofink	X		X		X		X	X				X			X		
62 Bergfink	X	X			X	X	X	X				X					
63 Grönfink	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
64 Stegglits		X	X	X	X												
65 Grönsiska		X	X	X	X	X	X	X	X				X		X	X	
66 Vinterhämpling					X												
67 Gråsiska	X	X	X	X	X	X	X			X		X	X				X
68 Snösiska		X															
69 M. korsnäbb					X	X											
70 S. korsnäbb					X												
71 Tallbit					X												
72 Domherre	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
73 Stenknäck			X	X			X		X	X	X	X	X	X	X	X	
74 Gulsparv	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
75 Sävsparv					X												
Totalsummor.	39	43	41	41	52	43	57	40	28	34	38	49	40	22	39	25	32

75 arter sammanlagt för åren 1995-2001

Åtta nya arter för endagsinventeringen: Häger, prutgås, gråtrut, tamduva (tages med för första gången), rödhake, dubbelrast, svarthätta och råka.

PS. Tamduva är med från och med i år för att undvika alla diskussioner om denna fågel.

Lagens sammansättning:

Lag 1. Sven-Olof Eriksson, Per Andersson, Johan Andersson.

Lag 2. Kjell Mattsson, Britt-Louise, Jenny.

Lag 3. Ulla Wallin, Inga-Britt Eriksson, Hans Nilsson, Anders Forsell + junior.

Lag 4. Tommy Oscarsson, Bo Carlsson.

Lag 5. Andreas Sandberg, Lennart Sandberg, Linnéa Jacobsson.

Lag 6. Tomas Haraldsson, Mattias Rudenvall.

Lag 7. Jerry Andersson, Margith.

Lag 8. Bo Dahlström.

Lag 9. Jan-Erik Malmstigen.

Lag 10. Mats Andersson.

Sällingesjön 2000

Mattias Rudenvall

Från januari kan nämnas både *ffjällvråk* och *ormvråk* den 25:e och den 31:a sågs tre *sångsvanar* i ån mot Sörbysjön. Svanarna var sedan kvar hela våren och sågs även i Sörbysjön. Den 3.2 sträckte en *ad kungsvörn* mot norr och en subadult *kungsvörn* sågs även den 9.2. *Sädgässen* kom rekordtidigt och redan den 12:e sågs de två första fåglarna. *Stare* och *sånglärka* noterades den 1.3 och i mitten av mars de första *skogsduvorna* och *tofsviporna*. Den 19.3 blev en bra dag med både nordsträckande *mindre sångsvan* och även två *havsörnar*. Även *sångsvan* och *sädgås* var det nordliga rörelser på. En *havstrut* sågs den 21:a och en *storskarv* den 30:e. Hela 17 *sot-höns* rastade i början av april och den 9:e sågs både *salskrake*, *småskrake* och en subad *havsörn*. Enda nya arten för året blev den *aftonfalk-hona* som rastade på förmiddagen den 4.5 på fälten norr om sjön och samma dag fanns även en *svarthakedopping* på sjön. Sommaren bjöd inte på några direkta ovanligheter förrän sträckperioden

startade i slutet av juli. Den 23.7 rastade en *kärnsnäppa* på fälten vid Västansjö, söder om sjön, två *storskarvar* sträckte norrut den 28.7 och en gammal *storskarv* rastade även den 16.9. En obestämd *storfalk* (troligtvis pilgrimsfalk) sträckte söderut den 20.9 och från World Birdwatch Day den 1.10 kan nämnas en 5k *havsörn* mot söder och 22 *hämplingar*. Inte heller denna höst rastade några större mängder gäss eller änder, och enda överraskningen var att sjön var öppen till mitten av december. Bland annat sågs 66 *gräsänder* och två *knipor* den 2:a, 100 *kanadagäss* och sju *fiskmäsar* den 9:e och sista obsen blev 64 *kanadagäss*, 12 *gräsänder* och 5+4 sydsträckande *sångsvanar* den 19:e. Den 24:e fanns även den trogna *varfågeln* på Sällingegårderna.

Som sagt blev det en ny art för området under året, nämligen aftonfalken. Detta var art nummer 176 som setts i området och fyndet var det nionde i kommunen, det första sedan 1998.

Minnesord

Gunnar Eriksson, Känäs har lämnat oss. Personligen lärde jag känna Gunnar sommaren 1975 i samband med att jag flyttade in i Österhammars fd skola och Sörbysjön blev då ett populärt utflyktsmål nästgårds intill min bostad. Intill Sörbysjön vid Känäs ligger Bygget där Gunnar bodde under större delen av året. Gunnar minns vi som en generös och social person som villigt upplät sin altan som kom att fungera

som en perfekt utkikspunkt över sjön. När Fågelklubben bildades 1984 blev han genast medlem och snart dessutom klubbens ständiga klubbmästare med ansvar för kaffe och smörgås på våra inomhusmöten. Den rollen behöll Gunnar med bravur fram till förra året då åldern tog ut sin rätt. Tack Gunnar för allt. Vi bevarar minnet med tacksamhet. (Jan-Erik Malmstigen).

Vårfåglarnas ankomsttider 2000

Jan-Erik Malmstigen

I början av mars var vädret ostadigt och vid några tillfällen föll 5-10 cm nysnö. Riktigt vårvarm luft strömmade in lagom till vårdagjämningen. Kyligare nordvästvindar slog tillbaka vårvärmen och natten till den 29 var det -9.5 grader i Örebro.

April blev långt varmare än normalt. Inledningen dock kylig. Ostadigare mitten av månaden. Under påskveckan blev det varmare och soligare. Till Valborg utbreddes sig mycket varm luft, men rekordet från 1993 klarade sig.

Maj månad började med kyla och nattfrost. I mitten av månaden upplevde vi ett par dagar med 26-27 grader. En markant kallfront passerade den 17-18 och knäckte försommarvärmen totalt.

Denna sammanställning bygger på totalt nio inlämnade fenologilistor. Observera dock att de ankomsttider som redovisas här även är baserade på de uppgifter jag på olika sätt hämtat in under våren, muntligen eller via klubbens interna mailinglista. Här redovisas ett urval arter, den fullständiga artlistan finns upplagd på klubbens hemsida.

De första vårfåglarna anlände tidigt, redan i februari. De flesta av våra s.k. "majarter" hade även i år med god marginal anlant under april månad. Rekordtidiga obsar hade skrattnås (1.3), fiskmås (2.3), storspov (21.3) och husvala (20.4).

Sädgås (Orrkilen) 11.2
Ormvråk (Källbacken/Frövi) 25.2
Sånglärka (Västvalla) 27.2
Tofsvipa (Nederby) 27.2
Skrattmås (Sjömosjön) 1.3
Ringduva (Nederby) 2.3
Fiskmås (Sällingesjön) 2.3
Trana (Sällingesjön) 14.3
Sävspurv (Sjömosjön) 18.3
Ängsoplärka (Sällingesjön) 19.3
Bläsand (Sjömosjön) 20.3
Storspov (Sörängarna) 21.3
Skäggdopping (Väringen) 22.3
Taltrast (Liaskogen) 23.3
Enkelbeckasin (Sjömosjön) 28.3
Rödhake (Sjömosjön) 28.3
Sädesärta (Yxe) 1.4
Fiskgjuse (Sällingesjön) 5.4
Drillsnäppa (Frövifors) 18.4
Lövsångare (Ö Bohr) 19.4
Grönbena (Sörbysjön) 19.4
Ladusvala (Hagaberg) 20.4
Hussvala (Lindesberg) 20.4
Svartvit flug- (Lindesberg) 21.4
Fisktärna (Hagaberg) 22.4
Buskskvätta (Gammelbo) 24.4
Lärfalk (Sjömosjön) 24.4
Rödstart (Österhammar) 25.4
Gök (N Gröningen) 4.5
Näktergal (Sörbysjön) 7.5
Tornseglare (Hagaberg) 12.5

Ett stort tack till årets rapportörer:

Sören Adolfsson, Mats Andersson, Bo Dahlström, Christer Eriksson, Sven-Olof Eriksson, Jan-Erik Malmstigen, Tommy Oscarsson, Mattias Rudenvall, Ulla Wallin.

Halsmärkta sångsvanar 2000

Jan-Erik Malmstigen

Färgring	Datum	Lokal	Obs	Märkplats	Tidigare kontroller
3U11	27.2	Sjömosjön	JEM	Kalisevalampi, SF (7.8.1996) >3K, hona.	26x, de flesta i DK
7S53	7.3 12.3	Rävbo Korrvike	JEM UJN	Onkimusjärvi, SF (12.9.98) ?	4x, därav tre i UK.
7S79	9.3	Nederby	JEM	Outojärvi, SF (24.8.1996) Dununge, hona	10x, senaste Möckeln, Vrml 27.2.2000
3S79	11.3	Sjömosjön	KJN	Naatikkalampi, SF (1.9.95) Dununge, hane	25x, därav två i SW (Dalarna)
8P57	12.3	Gillberga	JEM	Limfjorden, DK (28.12.94) >2K, hane	29x, bl. a Tysslingen 4.4 1999.
8P66	12.3	Gillberga	JEM	Limfjorden, DK (28.12.94) >2K, hane	26x, bl. a Tysslingen 4.4 1999.
3U28	12.3	Rävbo	JEM	Kuusamojärvi, SF (11.8.96) Dununge, hona	11x, bl. a Tysslingen våren 1997.
3U56	18.3	Sörängarna	TON	Rönnylammit, SF (6.9.96) Dununge, hane	35x, flesta i DK och SW
7S04	23.12	Ervalla- ängarna	ASG	Outijärvi, SF (12.9.1995) Dununge, hane	5x, därav fyra i SF

Januariinventeringen var ett av de första projekt som startades efter det Frövi fågelklubb bildats. Jan-Erik Malmstigen har nu gjort en sammanställning över dessa inventeringar. Skriften heter *15 år med Januariinventeringen 1985-1999*.

Här kan du hitta massor av information om våra övervintrande fåglar. Du kan t.ex. läsa att antalet fågelarter som observerat under januari månad varierat från 51 till 75 och att totalt har 97 arter noterats under januari månad.

Mer avslöjas inte utan **köp och läs**. Skriften som är på 34 sidor säljs till det mycket låga priset av 10 kronor. För att köpa den vänd dig till Mattias Rudenvall eller Bo Dahlström, adresser se omslaget.

15 år med
Januariinventeringen
1985-1999

Jan-Erik Malmstigen

Januariinventeringen 2001

Mattias Rudenvall

Årets upplaga av Januariinventeringen var den 17:e i sin ordning och totalt noterades 80 arter.

Fem nya arter noterades, nämligen prutgås, bläsand, kricka, stjärtand och dubbeltrast. Dessutom gjordes andrafynd av sothöna, järnsparv, svarthätta och skäggmes. Flera observationer av tallbit gjordes och även råka uppträdde ovanligt talrikt med flera ex på ett antal lokaler.

Av invasionsfågeln märkes grön- och gråsiska som var relativt vanliga, medan t.ex. korsnäbbarna, så när som på en observation, saknades helt! Sidsvensarna och trastarna var sparsamma, men flockar med hundratals individer förekom ändå av björktrast.

Resultat

Flest arter skrapade Andreas Sandberg ihop och nådde det nya rekordet om 76 arter! De fyra arter som saknades på hans lista var knölsvan, järpe, mindre- och tretåig hackspett.

21 stycken rapporter kom in av följande personer: Sören Adolffson, Marianne Andersson, Mats Andersson, Bosse Dahlström, Inga-Britt Ericsson, Sven-Olof Eriksson, Ulf Granstedt, Jan & Gun Gryth, Gunnar Gustavsson, Tomas Haraldsson, Erik "Plur" Jansson, Hasse Jansson, Jan-Ove Jönsson, Jan-Erik Malmstigen, Kjell Mattsson, Jan Myhlback, Tommy Oscarsson, Mattias Rudenvall, Andreas Sandberg, Lennart Uske, Ulla Wallin och Per Zetterlund.

Ett stort tack till alla som sänt in sin rapport eller på annat sätt meddelat sina observationer! Observationer har även hämtats från Frövi Fågelklubbs hemsida (adressen finns på insidan av omslaget).

Väder

Första veckan var mild med ett par plusgrader och snötäcket från december minskade successivt. Kring den 10:e blev det dock kallare och temperaturen sjönk under nollan och detta höll sig fram till den 20:e då plusgraderna kom tillbaka. Månaden var så gott som nederbördsfri, vilket gjorde att snötäcket aldrig blev riktigt djupt utan låg under decimetern i stort sett hela månaden.

Artlista

Häger

I området Oppbåga-Storbron-Sjömosjön sågs 1-3 ex från den 6.1 och månaden ut (flera observatörer.). Dessutom 1 ex Fröjevi 2.1 (ASG, THN), 1 ex Sköldberga 7.1 (LBN), 1 ex Hagaberg 7.1 (JEM), 1 ex Vedeå 13.1 (MAN) och 1 ex Ringaby 29.1 (JEM).

Sångsvan

Sedd vid Sjömosjön under hela månaden med som mest 380 ex 1.1 och 400 ex 6.1 (flera observatörer). Vid Sköldberga som mest 41 ex 7-8.1 (JEM,

THN) och 4-10 ex Björkasjön 7-8.1 (ASG m.fl.).

Andra observationer var 25 ex mot S Rabostan 1.1 (THN), 35+16 ex mot S Hagaberg 1.1 (BDM), 3 ex St. Lindesjön 21.1 (MAN), 4 ex S. Norrby 28.1 (HJN) och 2 ex Sörbysjön 31.1 (MRL).

Knölsvan

Fyra ad mot V Västvalla 9.1 (THN) och 3 ad + 3 ungfåglar Sjömosjön 9.1 (SOE).

Grågås

1 ex Sjömosjön 1- 10.1 (BDM, SOE mfl.)

Prutgås

En 2k Sjömosjön 1-9.1 (SOE m.fl.). Första januarifyndet! Fågeln upptäcktes i slutet av december.

Kanadagås

Vid Sjömosjön-Nederby sågs 400 ex 1.1 samt 100 ex 3.1 (JEM) och därefter 6-46 ex månaden ut. Dessutom 1 ex St. Lindesjön 6.1 (MAN), vid Sköldberga 4 ex 7.1 och 13.1 (THN m.fl.) samt 1 ex 29.1 (JEM), 4 ex Rynninge och 3 ex Västvalla 18.1 (JEM) samt 13 ex Rynninge 26.1 (ASG).

Kricka

En hona Sjömosjön 26.1 (ASG). Första januarifyndet!

Bläsand

En 2k hona Sjömosjön 1.1 (THN, JEM m.fl.), 1 hona Finnåkerssjön/ Sköldberga 8.1 (THN, mfl), en hona Nedre Dammen, Frövifors 13.1 (MAN) och Frövibro 15.1 (JEM). Dessa är de första januarifynden!

Stjärtand

En hona Storbron/Frötuna 28.1 (ASG) samt Sjömosjön samma dag (ASG, UWN, IBE). Första januarifyndet och det andra vinterfyndet!

Gräsand

25-40 ex stationära södra Råsvalen hela månaden (UGT), 100-tal Bottenån, Lindesberg hela månaden (TON, MRL m.fl.). Stora flockar även i södra kommundelen, med som mest 282 ex Storbron 14.1 (UWN, IBE) och 200 ex Sjömosjön 14.1 (UWN, IBE)

Vigg

Sedd vid Sjömosjön med 8 ex 1.1, 1-3 ex 4-10.1 samt 5 ex 16.1 och 21.1 (SOE, ASG m.fl.)

Storskrake

Enstaka ex sågs vid Sjömosjön-Storbron under hela månaden, som mest 8 ex den 20.1. Även vid Oppboga, Rynninge och Storströmmen sågs enstaka ex. Dessutom 2-4 ex tillfälligt i Dalkarlslytteån, Lindesberg, 3 ex Vasselhyttan 27.1 (MEA) samt 4 ex Hinsebergsbron 28.1 (UWN)

Salskrake

1 ex Sjömosjön 14.1, 16.1 och 25.1 (UWN, IBE m.fl.)

Havsörn

1 ex Rynningefors 1.1 (UWN, IBE), 1 ad Nederby 4.1 (THN), 1 2k Storbron 6.1 (TON, UWN m.fl.) och samma ex Sjömosjön samma dag (THN, MRL m.fl.), 1 ad Sjömo 9-10.1 (SOE), 1 ad mot V Morskogasjön 11.1 (MHA), 1 ung Sjömosjön 21.1 (SOE) samt 1 ad Ringaby kraftstation 26.1 (ASG).

Kungsörn

En 2-3k Nederby och Sjömosjön 1.1 (UWN, ASG m.fl.), en subad Sjömosjön 20.1 (BLG) och en ad mot N Sjömosjön 30.1 (ASG, SOE)

Fjällvråk

2 ex i Sjömo-Nederby-området under hela månaden (TON, MRL, JEM m.fl.), 1 ex Rya 4.1 (JEM), 20.1 och 26.1 (TON), 1 ex Vibyn, Frövi 8.1 (KMN), 1 ex Kyrkgårderna, Fellingsbro 29.1 (AFL) samt 31.1 (MRL) och 1 ex mellan Fellingsbro och Frövi 31.1 (MRL)

Ormvråk

2 ex stationära i Sjömo-Nederby-området hela månaden (flera obsar). Dessutom obsar vid Rynninge-Fänninge, Berga/Fellingsbro, Mon/Finnåkerssjön, Rya, Gillberga och Kyrkgårderna, Fellingsbro.

Järpe

1 ex Fänsbodaskogen 19.1 (SOE) och 1 ex Sjömovägen, Käglan 27.1 (SOE).

Sothöna

1 ex Sjömosjön 30.1 (SOE, ASG) och 31.1 (MRL, JEM). Andra januarifyndet.

Gråtrut

Fyra ungfåglar mot V Sjömosjön 1.1 (THN, ASG), 5 ex Måletippen 6.1 (MAN) och 11 ex samma lokal 7.1 (ASG m.fl.), 4 ex Lindesjön 8.1 (ASG m.fl.) och samma dag 3 ex Råsvalen (ASG m.fl.).

Gråspett

1 ex Krutbruket Resta 12.1 (TON). Har setts under perioden 7-15.1 (gm TON). Dessutom en hane på talg Björkhaga/Fanthyttan 9.1 (THN) samt kvar 12.1 (ASG). Har setts under hela vintern (gm THN).

Sparvuggla

1 ex Hagaberg 6.1 (THN, MRL m.fl.), 1 ex Liaskogen 19.1 (ASG, LJN), 1 ex N Gammelbo 27.1 (ASG, LJN) samt 1 ex hörd S. Norrby 28.1 (HJN).

Kattuggla

En funnen död Granstigen/Frövi 1.1 (gm KMN), 1 rop Österhammar 3.1, 14.1 och 22.1 (AFL), 1 rop Kaninholmen, Frövi 12.1 (UWN), 1 rop Björka, O Frövi 20.1 (JEM), 1 rop Tallbacksgatan 20.1 (ASG), 1 rop Lindesberg 20.1 (gm TON) och 1 ex Pärönburen, Österhammar 22.1 (JEM).

Hornuggla

1 ex Hälla/Västvalla 21.1 (ASG, LJN).

Pärluggla

Tre ropande Svartjärnsvägen samt en ropande Valsjöheden 20.1 (ASG, LJN), en ropande Resta 27.1 (gm TON).

Mindre hackspett

1 ex Måletippen 6.1 (MAN) och 1 ex Stripa 11.1 (BCN).

Tretåig hackspett

En hona Holmsjön, Kindla 12.1 (JKG).

Gråspett

En hona på talg Resta 7.1 (gm TON) samt kvar 12.1 och 15.1 (TON), 1 hane vid fågelbord Björkhagen, Fanthyttan 9.1 (THN). Har enl. uppgift setts under hela vintern (gm THN).

Kungsfiskare

1 ex Ringaby kraftstation 1.1 (ASG, THN).

Strömstare

1 ex Gusselby kvarn 3.1 (THN), 1 ex Fänningeforsar, Sverkestaån 6.1

(BDM), 1 ex Krutbruket, Resta 6.1 (TON), sedd vid två tillfällen vid Övre Dammen, Frövifors under månaden (MAN), 1-2 ex Kvarnforsen, Storå 9.1 och 15.1 (JGH) samt 1 ex Oppboga 14.1 (IBE).

Sidensvans

Ingen riktig invasion denna vinter. Sågs tillfälligt under månaden, utan några större flockar. Bl.a. sågs 20 ex Hagaberg 6.1 (JEM).

Skägges

Hörd Hagaberg 1.1 (JEM, BDM) samt 2 ex samma lokal 4.1 (THN, ASG).

Gärdsmyg

1-2 ex Hagaberg hela månaden (JEM, ASG m.fl.). Dessutom 1 ex Hinsebergsbron, Frövi 2.1 och 6.1 (JEM), 1 ex Bohrsån, Vedevåg 9.1 (THN), 1 ex Liaskogen 15.1 (JEM), 1 ex Fänsbodasjön 21.1 (SOE) samt 1 ex Koltorpet/Frövi 28.1 (KMN).

Rödhake

1-2 ex fanns vid Hagaberg hela månaden till den 23.1 (JEM m.fl.), 1 sj Hedvägen, Frövi 4.1-26.1 (LSG), 1 ex Villagatan, Frövi 14.1 (KMN).

Järnsparv

1 ex Hagabergsliden 1-7.1 (MAN, PZD m.fl.).

Koltrast

Enstaka övervintrare sågs på flera lokaler, framför allt i södra kommundelen.

Björktrast

Tillfällig under månaden. Större flock var 150 ex Sjömosjön 8.1 (SOE).

Dubbeltrast

1 ex S. Norrby 1.1 (HJN), 1 ex Måletippen 6.1 (KMN), 1 ex Frövifors 12.1 (MAN), 1 ex Sjömosjön 26.1 (ASG). Vinterfynd nr. 2-5!

Svarthätta

En hane Skolgatan 6-13.1 (SOE, JEM m.fl.). Andra januarifyndet.

Stare

2 ex Gusselby 5.1 (JKG), 1 ex Måletippen 7.1 (THN) och 1 ex Sjömosjön 31.1 (MRL, JEM).

Bofink

Enstaka ex sedda i både Frövi och Lindesberg, bl.a. 3 hanar och 2 honor Hagabergsliden, Lbg 8.1 (JEM m.fl.). Andra obsar var 1 ex Karlslund, Ulleråter 6.1 (BDM), 1 hane L. Hagavägen 1.1 (SÖN), 2 ex Vasselhyttan 27.1 (MEA).

Bergfink

En hona Vasselhyttan 3.1 (THN), 2 hanar Källbäcken/Gusselby 8.1 (THN m.fl.), 1 hane L. Hagavägen 1.1 (SÖN), 3 ex Lövestagatan, Frövi 20.1 (UWN, IBE) och 1 ex Kyrkvägen 28.1 (UWN)

Stenknäck

Enstaka ex sedda i Frövi och Lindesberg, bl.a. 3 ex Tomtebogatan, Frövi 13.1 (IBE), 4 ex Kyrkvägen 28.1 (UWN) 8 ex Skolgatan 7.1 (THN) samt 2 ex Lindesberg 6.1 (KMN). Även sedd i Vanneboda 1.1 (JEM).

Grönsiska

Rätt vanlig under hela månaden och flockar på 100-talet fåglar sågs på flera lokaler. Som mest 500 ex pumphuset, Frövi 29.1 (KMN).

Gräsiska

Uppträdde inte lika talrik som grönsiskan, men mindre flockar sågs här och var under hela månaden. Större flockar om 100 ex sågs vid Fanthyttan, Sjömosjön och Hagaberg, samt hela 500 ex N Gammelbo 27.1 (ASG, LJN)

Korsnäbb sp.

Två obestämda korsnäbbar sågs vid Fornaboda 21.1 (JMK). Enda oansen av korsnäbb under hela månaden!

Snösiska

En ad Sjömosjön 26.1 (ASG) samt två ad Resta 27.1 (ASG, LJN).

Steglits

11 ex Banvägen, Lindesberg 2.1 (MEA), 1 ex Östermalm, Lindesberg 4.1 (MRL), 15 ex Sällingegårderna 31.1 (MRL), 7 ex Fellingsbro 28.1 (BLG m.fl.)

Vinterhämling

2 ex S. Gården, Nederby 4.1 (ASG, THN)

Tallbit

4 ex Församlingshemmet, Frövi 1.1 (JEM.), en hane Hägernäs 1.1 (MHA), 7 ex Albäcksån/Gusselby 8.1 (THN, ASG), 3 ex Meritor, Lindesberg 3.1 och 7 ex samma lokal 18.1 (MEA), 3 ex Mariedal någon gång under månaden (PLU), 4 ex Frövi 16.1 (BSG) samt 7 ex 21.1 (ASG m.fl.), 10 ex Församlingshemmet, Frövi 23.1 (SIA) och 2 ex Fänsbodaskogen 29.1 (SOE).

Varfågel

1-2 ex Sjömo-Nederby-området hela månaden (THN, MRL m.fl.). Dessutom 1 ex församlingshemmet, Lindesberg 25.1 (UGT), 1 ex Lia 15.1 (KMN) samt 21.1 (ASG, LJN), 1 ex Frövifors 20.1

(ASG, LJN), 1 ex Arbogavägen 20.1 (UWN, IBE), 1 ex Väringen 13.1 (PZD), 1 ex Rynningefors och 1 ex Rynninge 26.1 (ASG), samt 1 ex Fänninge 29.1 (JEM).

Råka

I Måle-området sågs 1-4 ex under perioden 1-7.1 (4 ex 7.1 (THN m.fl.)), 1 ex Björkasjön 7.1 (THN m.fl.), 1 ex Oppbåga 10.1 (JEM), 1 ex Sällingegårderna 13.1 (JEM) samt samma ex (?) Österhammarssjön 13.1 (AFL), 1 ex Östermalm, Lindesberg 13.1, 1-2 ex samma lokal 14.1 (MRL) och 2 ex dagen efter (UGT). Till sist 1 ex Högstaboda 30.1 (MAN).

Signaturer

Sven-Ivar Andersson (SIA), Sören Adolfsson (SÖN), Marianne Andersson (MEA), Mats Andersson (MAN), Lisbeth Billgren (LBN), Bosse Dahlström (BDM), Inga-Britt Ericsson (IBE), Sven-Olof Eriksson (SOE), Anders Forsell (AFL), Ulf Granstedt (UGT), Jan & Gun Gryth (JGH), Gunnar Gustavsson (GGN), Mikael Hake (MHA), Tomas Haraldsson (THN), Linnea Jakobsson (LJN), Erik "Plur" Jansson (PLU), Hasse Jansson (HJN), Jan-Olov Jönsson (JOJ), Jonas Kling (JKG), Björn Lindberg (BLG), Jan-Erik Malmstigen (JEM), Kjell Mattsson (KMN), Jan Myhlback (JMK), Tommy Oscarsson (TON), Mattias Rudenvall (MRL), Andreas Sandberg (ASG), Birgitta Sandberg (BSG), Lennart Sandberg (LSG), Lennart Uske (LU), Ulla Wallin (UWN), Per Zetterlund (PZD)

Göktyta (*Jynx torquilla*)

Tommy Oscarsson

Göktytan tillhör hackspettarna, men är på fler än ett sätt avvikande dessa. Den har en dräkt som påminner om nattskärans grå-brun-spräckliga och är väl kamouflerad bland blad och grenar. Den är slö i sina rörelser och vid fara roterar den med huvudet som en ödla mot sin anripare. Den klättrar inte som hackspettarna med hjälp av stjärten utan mer upprätt som en tätting. Den sitter ofta på tvären på en vågrät gren mejslande mer än hackande i barken med den relativt korta näbben. Trivs även utmärkt på marken där den hoppar runt likt en trast med uppåtriktad stjärt. Vid en hastig blick kan den påminna om en stor sångare kanske främst unga höksångare. Den har en snabb och grund bågformig flykt och glider långa stycken med hopdragna vingar påminner även här mer om en större tätting än en hackspett.

I England kallas göktytan wryneck, i Tyskland wendelhal. Hos oss kallades den förr vid olika namn bl.a. gökdräng, gökpiga, ploggök, såtuta och såfalk. En gammal uppfattning var att den vid såningstid ivrigt ropande fågeln inväntade göken för att sedan tjäna denne som dräng eller piga. Göktytan troddes mata sin större anförvant, för göken själv kunde ju inte få tid till att skaffa föda då den ständigt gol. Efter äggläggningen ansågs dessutom göken förvandla sig till "spännare" ett namn för sparvhök och enligt sägnen blev den lille trotjänaren hökens första byte. Idag vet vi i varje fall att det där med förvand-

lingen från gök till sparvhök inte stämmer. Något som stämmer bättre är att den anländer i slutet av april till början av maj oftast ett par veckor före göken och uppmärksamast oftast genom sitt ihållande tytande. Kan främst förväxlas med den mindre hackspettens läte. Häckar i löv- eller lövblandad skog, i parker och trädgårdar. Häckningsvanorna är lite parasitiska, men inte alls som hos göken. Göktytan bebor uteslutande trädhål och holkar och är hålet redan upptaget så kan den riva ut både bomaterial, ägg och ungar. Läger 7-10 vita ägg. Födan består främst av myror och myrpuppor. Åter sällan annat än myror, men kan undantagsvis ta även sniglar. Föräldrarna matar ungarna med samma föda.

Den häckar över hela Sverige men i fjällvärlden är den mer sällsynt. Både honan och hannen avlöser varandra under ruvningen som pågår 13-14 dygn. Flyttar i sep-okt till tropiska Afrika, till skillnad från de övriga tio hackspettsarterna som till huvudsak är stannfåglar. Göktytan har börjat bli mer ovanlig här och de fynd som görs är oftast på samma ställe år från år. Gamla murkna träd och träd med hål i är en av orsakerna till att den har minskat.

Litteratur

Jonsson.L, 1992 *Fåglar i Europa med Nordafrika och mellanöstern*.
Bergström.M-Å, Lundevall.C-F, 1988 *Våra vanligaste fåglar*.
Mullarney.K, Svensson.L, Zetterström.D, Grant.P, 1999 *Fågelguiden*.

